

Інститути звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець. Однак у дослідженнях цих та інших вітчизняних криміналістів не достатньої мірою висвітлено окремі види звільнення від покарання, зокрема, звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець.

Отже, метою цієї статті є висвітлення теоретичних аспектів звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець. Звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець. Ця норма передбачає звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець. Ця норма передбачає звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець.

Відповідно до статті 55 КК України звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець. Відповідно до статті 55 КК України звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець. Відповідно до статті 55 КК України звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, криміналістично неможливі фізичні дослідження та інші окремі криміналісти, як наприклад, Криворученко, Д.В. Казанська, Кнуженко, А.В. Шевцов, Є.В. Письменний, Скрипський, І.С. Яковець.

...ПРАВОС... (9)

...озділу II... Криміналь...
...дбували п... не за... вироків, у...
...ання п... злочин... на підставі п...
...вали... , призначене вироком...
...у суку... , карання ними ще...
...им... , караності дія...
...о... (ас... с... а...)... ас... о...
...таві За... о внесенні змін...
...що до пере... того кордону України" від 18 травня 2004
№ 170-V з Кримінального кодексу виключено ст. 331 [1]; на підставі Закону
України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального
кодексів України щодо запобігання тероризму" від 21 вересня 2006 р. № 170-V
частини 4, 5 ст. 258 [2]; на підставі Закону України "Про внесення змін до Кри-
мінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кри-
мінальної відповідальності" від 15 квітня 2008 р. № 270-VI – ст. 188, ч. 1 ст. 413 [3];
на підставі Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльно-
сті" від 15 листопада 2011 р. № 4025-VI – статті 202, 203, 207, 208, 214, 215, 217, 218,
220, 221, 223, 225, 226, 228, 230, 234, 235 [4]. Відповідно особи, засуджені за ці діян-
ня, підлягають, як правило, негайному звільненню від призначеного судом покарання.

Водночас, застосовуючи закон про кримінальну відповідальність у цій частині, судам треба мати на увазі застереження, що містяться у прикінцевих положеннях відповідних Законів. Так, згідно з п. 6 Прикінцевих положень Закону від 15 квітня 2008 р. № 270-VI суди повинні переглянути кримінальні справи стосовно осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 188 КК, для вирішення питання щодо зміни кваліфікації дій цих осіб на інші відповідні частини статей КК.

Проведене нами узагальнення судової практики щодо перегляду кримінальних справ стосовно осіб, які вчинили злочин, передбачений ст. 188 КК, свідчить про те, що окремі суди неоднаково застосовували закон про кримінальну відповідальність у цій частині. Так, постановою Згурівського районного суду Київської області від 3 вересня 2008 року О., засудженого вироком цього районного суду від 23 червня 2005 року за ч. 1 ст. 188 КК до 3 років позбавлення волі із застосуванням ст. 75 КК, на підставі ч. 2 ст. 74 КК було звільнено від покарання у зв'язку з декриміналізацією цього діяння Законом від 15 квітня 2008 року № 270-VI. При цьому питання щодо зміни кваліфікації дій О. на іншу відповідну частину статті Кримінального кодексу України всупереч п. 6 Прикінцевих положень цього Закону судом не вирішувалося [5]. Таке застосування закону про кримінальну відповідальність, на нашу думку, суперечить його змісту.

Вважаємо правильною практику тих судів, які переглядаючи кримінальні справи стосовно осіб, котрі вчинили злочин, передбачений ст. 188 КК, перекваліфіковували дії цих осіб на відповідні частини ст. 185 КК. Прикладом такого правильного вирішення аналізованого питання є постанова Солонянського районного суду Дніпропетровської області від 13 червня 2008 р. стосовно Л., який вироком Жовтневого районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 6 квітня 2005 року був засуджений за ч. 2 ст. 188, ч. 2 ст. 15 – ч. 2 ст. 188 КК із застосуванням ст. 70 КК до 5 років 6 місяці позбавлення волі. Солонянський районний суд Дніпропетровської області, переглядаючи кримінальну справу щодо Л., дійшов обґрунтованого висновку про те, що оскільки засуджений Л. вчинив повторну крадіжку чужого майна та замах на повторну крадіжку чужого майна, його дії підлягають перекваліфікації з ч. 2 ст. 188 КК на ч. 2 ст. 185 КК України та з ч. 2 ст. 15 – ч. 2 ст. 188 на ч. 2 ст. 15 – ст. 185 КК відповідно [6].

Видається, що подібне положення про необхідність перегляду судами кримінальних справ та зміни кваліфікації дій відповідних осіб, законодавцю варто було закріпити і у Прикінцевих положеннях Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення" від 7 квітня 2011 року № 3207-VI. Так, до 7 квітня 2011 року суб'єктами

передбачених статтями 364, 365, 368, 370 КК визнавалися особи, які, зокрема, перебували тимчасово в місцях позбавлення волі, в підприємствах, в установах чи організаціях державної адміністрації, в особливих частинах армії, в посадах, пов'язаних з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконували спеціальні завдання з обов'язанням повноваженням (ч. 1 примітки до ст. 364 КК). Після набрання чинності Законом від 7 квітня 2011 року № 3207-VI суб'єктами злочинів, передбачених статтями 364, 365, 368, 368² КК, стали визнаватися особи, які перебувають за спеціальним повноваженням обіймають посади в органах місцевого самоврядування, в підприємствах, в установах чи організаціях державної адміністрації, в посадах, пов'язаних з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконували спеціальні завдання за спеціальним повноваженням.

Розглянемо кримінальні справи про злочини, передбачені, зокрема, статтями 364, 365, 368 КК, вчинені особами, що після набрання чинності Законом від 7 квітня 2011 року № 3207-VI фактично втратили ознаки службової особи, суди перекваліфіковували дії таких осіб на інші відповідні статті (частини статей) Кримінального кодексу. Наприклад, вироком Ковельського міськрайонного суду Волинської області від 11 січня 2012 року дії приватного нотаріуса А., який, підробивши довіреність, своїми діями спричинив тяжкі наслідки інтересам законних спадкоємців, були кваліфіковані за ч. 2 ст. 366 КК. Апеляційний суд Волинської області своєю ухвалою від 16 березня 2012 року цей вирок змінив, перекваліфікувавши дії А. з ч. 2 ст. 366 КК на ч. 1 ст. 358 КК (в редакції Закону від 7 квітня 2011 року № 3207-VI). Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 26 лютого 2013 року ухвалу апеляційного суду Волинської області від 16 березня 2012 року залишено без змін [7]. В аналогічний спосіб були перекваліфіковані дії приватного нотаріуса К. і ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 21 лютого 2012 року [8].

Інший приклад. Вироком Центрального районного суду м. Сімферополя Автономної Республіки Крим від 20 липня 2011 року відповідні дії В., який зайняв посаду директора КФ ПП «СІМ-ЮРІДІА», були кваліфіковані за ч. 1 ст. 368, ч. 1 ст. 368² КК. Ухвалою Апеляційного суду Автономної Республіки Крим від 27 лютого 2011 року цей вирок залишено без змін. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ, беручи до уваги зміни в редакції примітки ст. 368 КК, виконуючи функції суду апеляції, ухвалою від 20 лютого 2013 року перекваліфікував дії В. з ч. 2 ст. 368² на ч. 1 ст. 368 КК. Виконання наслідком цього рішення показало, що Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ перекваліфікував дії В. вчиненою (або залишеною) дією судів нижчої інстанції. Іншими словами, дії осіб, які після набрання чинності Законом від 7 квітня 2011 року № 3207-VI стали визнаватися як службові, були кваліфіковані за статтями 364, 365, 368 КК (див., зокрема, ухвалу від 10 лютого 2012 року Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ [41]).

Повертаючись до теми статті, слід зазначити, що з моментом набрання чинності, зазначимо, що стаття 368 КК (ч. 1 ст. 368 КК) (ас

Примітка до ст. 368 КК. Особами, які виконували спеціальні завдання з обов'язанням повноваженням (ч. 1 примітки до ст. 364 КК) (ас). Прикладом такого законодавчого рішення є Закон України № 470-VI від 15 квітня 2008 року, відповідно до якого введено караність незаконного посіву або вирощування снотворного маку менше 100 рослин. Отже, постанову Армянського міського суду Автономної Республіки Крим від 30 вересня 2008 року про звільнення на підставі ч. 2 ст. 74, ч. 1 ст. 55 КК від покарання Е., що був засуджений вироком Армянського міського суду Автономної Республіки Крим від 3 грудня 2007 року за незаконний посів та вирощування снотворного маку у кількості п'яти рослин, слід визнати законною та обґрунтованою [12].

Наведемо і інший приклад. Законом від 15 листопада 2011 року № 4025-VI була виключена кримінальна відповідальність за "товарну" контрабанду (ст. 201 КК). У зв'язку з цим особи, засуджені за контрабанду товарів, підлягають негайному

області своїм рішенням від 2 березня 2012 року постановив звільнити Т. лише від зазначеного додаткового покарання, оскільки основне покарання у вигляді штрафу щодо засудженого Т. вже було виконано [18].

Видається, що не може бути особа звільнена від покарання на підставі ч. 2 ст. 74 КК, якщо на момент розгляду цього питання суд вже остаточно звільнив засудженого від покарання чи його відбування з інших підстав, передбачених розділом XII Кримінального кодексу України, і рішення суду набрало законної сили.

Вивчення нами кримінальних справ показало, що нерідко суди, звільняючи особу від покарання, безпідставно посилаються на ч. 2 ст. 74 КК у мотивувальній частині відповідних рішень. Наприклад, Свалявський районний суд Закарпатської області, постановляючи рішення від 29 вересня 2009 року про звільнення С. від покарання у зв'язку з проходженням ним іспитового строку (ст. 75 КК), в мотивувальній частині постанови безпідставно послався на ч. 2 ст. 74 КК, що суперечить змісту закону [19]. В іншій справі, Бучацький районний суд Тернопільської області, засудивши Д. за ст. 128 КК, звільнив його від покарання на підставі ч. 2 ст. 74 КК, оскільки щодо засудженого, який є пенсіонером, не можна застосувати покарання, передбачені санкцією ст. 128 КК (громадські, виправні роботи, обмеження волі). Ухвалою апеляційного суду Тернопільської області цей вирок щодо Д. було змінено і обґрунтовано виключено слова "...на підставі ч. 2 ст. 74 КК від покарання звільнити, справу провадженням закрити" [20].

Особи, які відбувають покарання, призначене за сукупністю злочинів або сукупністю вироків, у разі звільнення від покарання за окремі злочини на підставі ч. 2 ст. 74 КК, продовжують відбувати покарання, призначене судом за інші злочини, що входять у сукупність, якщо це покарання ними ще не відбуте.

Вирішення питання про звільнення від покарання осіб, засуджених за діяння, караність якого усунута, здійснюється місцевим судом в межах територіальної юрисдикції якого виконується вирок за клопотанням (поданням) прокурора, засудженого, його захисника, законного представника, органу або установи виконання покарань, а також інших осіб, установ або органів (п. 13 ч. 1 ст. 537, ч. 1, п. 2 ч. 2 ст. 539 Кримінального процесуального кодексу України).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перетинання державного кордону України : Закон України від 18.05.2004 № 1723-IV // Урядовий кур'єр. – 16 червня 2004 р. – № 111.
2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо запобігання тероризму : Закон України від 21.09.2006 № 170-V // Урядовий кур'єр. – 12 жовтня 2006 р. – № 191.
3. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності : Закон України від 15.04.2008 № 270-VI // Урядовий кур'єр. – 7 травня 2008 р. – № 83.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності : Закон України від 15.11.2011 № 4025-VI // Голос України. – 17 грудня 2011 р. – № 239.
5. Архів Згурівського районного суду Київської області. Справа № 5-34/08.
6. Архів Солонянського районного суду Дніпропетровської області. Справа № 5-299/08.
7. Архів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Справа № 5-5342км12.
8. Архів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Справа № 5-3965км11.
9. Архів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Справа № 5-5303км12.
10. Архів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Справа № 5-5339км12.
11. Архів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Справа № 5-232км13.
12. Архів Армянського міського суду Автономної Республіки Крим. Справа № 5-37/2008.
13. Архів Краснопільського районного суду Сумської області. Справа № 5-3/12.
14. Архів Сарненського районного суду Рівненської області. Справа № 5-158/09.
15. Голос України. – 30 червня 2005 р. – № 117.

16. Про податок з доходів фізичних осіб : Закон України від 22.05.2003 № 889-IV // Урядовий кур'єр. – 12 липня 2003 р. – № 127.
17. Архів Верховного Суду України. Справа № 5-215км08.
18. Архів Зміївського районного суду Харківської області. Справа № 5/2014/32/2012.
19. Архів Свалявського районного суду Закарпатської області. Справа № 5-2/2009.
20. Архів апеляційного суду Тернопільської області. Справа № 11-60/12.

Отримано 29.03.2013